C/2025/5160

28.10.2025 г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет

Стратегия на ЕС за подкрепа, защита и овластяване на гражданското общество

(проучвателно становище по искане на Европейската комисия [1]**)**

(C/2025/5160)

Главни докладчици: **Pietro Vittorio BARBIERI**
Peter SCHMIDT
Christa SCHWENG

Правно основание	Член 51, параграф 2 от Правилника за дейността
Искане за консултация	13.5.2025 г.
Правно основание	Член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Компетентна секция	„Заетост, социални въпроси и гражданство“
Приемане на пленарна сесия	17.7.2025 г.
Пленарна сесия №	598
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	152/00/02

1. Заключения и препоръки

1.1. Европейски икономически и социален комитет (ЕИСК) е създаден през 1957 г. с Римския договор като консултативен орган към институциите на ЕС. Той дава възможност на организираното гражданско общество да изразява своите виждания на европейско равнище и да има думата в процеса на създаването на политики на ЕС. ЕИСК е играл значителна роля в развитието на гражданския диалог през цялата история и с настоящото становище ще предостави на Европейската комисия план за стратегия за гражданското общество и предложение за съвместна платформа на гражданското общество.

1.2. ЕИСК приветства инициативата на Европейската комисия за всеобхватна стратегия за гражданското общество и платформа на гражданското общество. Това е още по-неотложно в настоящата обстановка, в която демокрацията е застрашена, а пространствата за гражданското общество се свиват както в държавите членки, така и в световен мащаб.

1.3. Със стратегията на ЕС за гражданското общество следва да се въведат мерки, основани на:

— безопасна и благоприятна среда за гражданското общество;

— устойчивост и независимост (чрез финансиране); и

— по-силно гражданско участие и граждански диалог (чрез структуриране и укрепване на съществуващите механизми).

([1]) Становище, основаващо се на точка от работната програма на Комисията преди публикуването на документа на Комисията и по искане на Комисията в писмото ѝ от 13 май 2025 г.

1.4. Стратегията следва да включва междуинституционално споразумение относно гражданския диалог, улеснявано от ЕИСК, за да се гарантират съгласувани практики за гражданския диалог в институциите на ЕС.

1.5. ЕИСК подчертава също така, че стратегията за гражданското общество и платформата за граждански диалог следва да бъдат придружени от засилено междуинституционално сътрудничество и по-структурирани и приобщаващи диалози относно препоръките на ЕИСК.

1.6. Въз основа на своя опит и мрежа ЕИСК предлага да се стартира пилотен проект в партньорство с Европейската комисия, с който да се постави началото на широк диалог, който да започне на ранен етап на политическата процедура. Основният акцент ще бъде върху въпроси, свързани с демокрацията, основните права и върховенството на закона, които ще бъдат обсъждани в сътрудничество с *ad hoc* групата на ЕИСК „Основни права и върховенство на закона“ (група „ОПВЗ“). Подобни широкообхватни процеси на диалог по други ключови теми, свързани с гражданското общество, могат да бъдат предложени след изпълнението и оценката на проекта.

1.7. Чрез тази платформа:

— ще се насочват диалозите (улеснявани от управляващите органи) относно демокрацията, основните права и върховенството на закона, а по-късно тя ще допринася за ключови политически процеси, например за годишната работна програма на Комисията;

— ще се провежда годишна конференция относно гражданския диалог, за да се представят и усъвършенстват проектите на препоръки заедно с всички участващи заинтересовани страни;

— ще се наблюдава гражданският диалог чрез годишно информационно табло, което ще се използва в изготвяните на всеки две години доклади относно гражданския диалог; и

— ще се положат основите за междуинституционално споразумение относно гражданския диалог с посредничеството на ЕИСК, за да се гарантират съгласувани практики за граждански диалог във всички институции на ЕС и за да се следват принципите, изброени в параграф 3.7.1.

1.8. ЕИСК препоръчва Европейската комисия да предвиди подходящи разпоредби за засилване на европейския граждански диалог на всички равнища и да осигури финансиране за разгръщането на платформата на гражданското общество. Предложеният пилотен проект би позволил на Комисията да тества предложената инициатива за широки консултации, като се използват ограничени допълнителни ресурси, като се има предвид, че повечето части от инструментите вече функционират.

2. **Общи бележки**

2.1. В писмото си за определяне на ресора ([2]) до кандидата за комисар по въпросите на демокрацията, правосъдието и върховенството на закона Michael McGrath, председателят на Европейската комисия посочи, че за да се засили ангажираността с гражданското общество по въпросите на демокрацията, върховенството на закона и свързаните с тях въпроси, г-н McGrath ще бъде натоварен със задачата да създаде платформа на гражданското общество с цел подкрепа на по-систематичен граждански диалог и да работи за засилване на защитата на гражданското общество, активистите и защитниците на правата на човека в тяхната работа.

2.2. В съответния параграф от работната програма на Комисията за 2025 г. се посочва, че „организациите на гражданското общество играят важна роля в защитата на нашите демократични системи и институции“ и че „тази Комисия ще засили ангажимента си за подкрепа, защита и овластяване на гражданското общество“. В раздела „нови инициативи“ в приложението към работната програма Комисията поема ангажимент за изграждане на „стратегия на ЕС за подкрепа, защита и овластяване на гражданското общество (незаконодателна инициатива, Т3 на 2025 г.)“. В обществената си консултация на портала „Споделете мнението си“ Европейската комисия обяви, че предварителните ключови цели на стратегията ще бъдат „да се засили съдържателното взаимодействие с организациите на гражданското общество, работещи по широк спектър от политики на ЕС“. По-нататък тя споменава, че стратегията ще „предложи инициативи за подпомагане на изграждането на благоприятна среда, с действия на равнището на ЕС за предотвратяване на свиването на гражданското пространство“. Тя [ще] предложи също и действия за по-добър диалог между публичните органи и организациите на гражданското общество по въпросите на демокрацията, върховенството на закона и свързаните с тях въпроси. На равнището на ЕС това [ще] включва ангажиране чрез платформа на гражданското общество“ ([3]).

([2]) Писмо за определяне на ресора на Ursula von der Leyen, председател на Европейската комисия, до Michael McGrath, комисар по въпросите на демокрацията, правосъдието и върховенството на закона, 17 септември 2024 г., https://commission.europa.eu/document/download/907fd6b6-0474-47d7-99da-47007ca30d02_en?filename=Mission%20letter%20-%20McGRATH.pdf.

([3]) Инициатива за покана за представяне на мнения, озаглавена „Стратегия на ЕС за гражданското общество“ от портала „Споделете мнението си“ на Европейската комисия, публикувана на 13 юни 2025 г.

2.3. С Римския договор беше създаден Европейският икономически и социален комитет като консултативен орган, включващ представители на икономически и социални категории и общи интереси от държавите членки. В член 300 от Договора за функционирането на Европейския (ДФЕС) съюз това се пояснява: „Икономическият и социален комитет се състои от представители на организациите на работодателите, на работниците, както и от други представители на гражданското общество, по-конкретно в социално-икономическата, гражданската, професионалната и културната област“. Задачата на ЕИСК е да допринася за процеса на вземане на решения с негови собствени независими становища по въпроси от неговата компетентност, както е определено в Договорите. Сред многото нововъведения, въведени с Римския договор в европейския и световен мащаб, е началото на демокрацията на участието чрез преки и структурирани консултации с организираното гражданско общество. Ролята на Комитета произтича пряко от демокрацията на участието, като позволява на представителите на националните социални партньори и организации на гражданското общество да изразяват становища относно законодателството на ЕС, като работят заедно в дух на компромис и прилагат демократични принципи, давайки глас на гражданското общество, включително на малцинствените групи, по прозрачен начин.

2.4. В член 11 от Договора за Европейския съюз (Договора за ЕС), в който се полагат основите за истински, структуриран граждански диалог на европейско равнище, се откриват значителни перспективи за по-нататъшно развитие на демокрацията на участието. Гражданският диалог трябва да върви ръка за ръка със социалния диалог със социалните партньори, като по този начин се гарантира дългосрочното участие на организираното гражданско общество в европейския процес на вземане на решения.

2.5. Като дом на демокрацията на участието, ЕИСК работи като платформа за широкото участие на гражданското общество и като двигател на усилията за осигуряване на място на гражданското общество на масата на ЕС. ЕИСК действа като фар, насочвайки гражданското общество към процесите на вземане на решения в ЕС. Неговата основна функция е да насърчава, организира и канализира демокрацията на участието сред институциите на ЕС.

2.6. От 1992 г. насам Комитетът е изготвил значителен набор от становища, проучвания и декларации относно гражданския диалог и демокрацията на участието. Всичко това е обобщено в непрекъснато актуализирания *Сборник относно демокрацията на участието — пример за успех, изготвен от ЕИСК* ([4]).

2.7. Следва списък с постижения и публикации, които заслужават да бъдат специално отбелязани.

— *Информационен доклад на ЕИСК относно „Европа на гражданите“* от 8 април 1992 г., в който се поставя началото на диалога с гражданите и техните представители.

— Становище по собствена инициатива относно *The role and contribution of civil society organisations in the building of Europe* (*Ролята и приносът на организациите на гражданското общество в изграждането на Европа*) от 22 септември 1999 г., което стимулираше и съпътстваше приемането на член 11 от Договора за ЕС.

— Създаването на Групата за връзка през 2004 г. (с европейски организации и мрежи на гражданското общество), за да се осигури рамка за политически диалог и сътрудничество по междусекторни въпроси от общ интерес. Групата е съставена от членове на ЕИСК и 47 европейски организации и мрежи. Следва да се отбележи, че ЕИСК беше първият орган на ЕС, който приема процес на демокрация на участието.

— Ежегодното събитие „Седмица на гражданското общество“, организирано от ЕИСК, за да се ангажират организациите на гражданското общество и гражданското общество в по-широк смисъл, за да се насърчи диалогът по ключови въпроси, пред които е изправена Европа. ЕИСК е домът на организираното гражданско общество, предоставящ платформа на тези групи да изразят своите мнения и да допринесат за създаването на политиките на ЕС.

([4]) ЕИСК, *Participatory Democracy — A success story written by the EESC (Демокрация на участието — пример за успех, даден от ЕИСК)*, 2020 г., https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-04-19-663-en-n.pdf.

— Създаването на *Ad hoc* групата „Европейска гражданска инициатива“ (ЕГИ) през 2013 г., която е натоварена със задачата да ръководи политиката на ЕИСК относно ЕГИ и да отправя препоръки за институционални действия за по-нататъшното развитие на този инструмент. *Ad hoc* групата поддържа редовни контакти както с организаторите на ЕГИ, така и с организациите на гражданското общество, които активно подкрепят ЕГИ и активното гражданство. Няколко от тях са постоянни партньори във водещото ежегодно събитие на ЕИСК — Денят на ЕГИ (провежда се по време на Седмицата на гражданското общество от 2024 г. насам).

— Органите за външни отношения на ЕИСК, които наблюдават търговските политики и политиките за развитие на ЕС чрез диалог с организации на гражданското общество от държави и региони извън ЕС, с които ЕС поддържа официални отношения.

— Създаването на *Ad-hoc* групата за основните права и върховенството на закона през 2018 г. за противодействие на възхода на популизма и свиващото се пространство за изява на гражданското общество. Групата „ОПВЗ“ има за цел да оценява състоянието на основните права, демокрацията и върховенството на закона в държавите членки. Тя обръща особено внимание на правата, които са ключови за гражданското общество, включително социалните партньори, като например свободата на сдруженията, свободата на събранията, свободата на изразяване (включително свободата на медиите), правото на недискриминация и по-общото положение, свързано с върховенството на закона. Нейният окончателен годишен доклад служи за изготвянето на годишния доклад на Комисията относно върховенството на закона.

— Дългогодишното култивиране от страна на ЕИСК на мрежа от национални икономически и социални съвети (НИСС). Тези връзки спомагат за изграждането на доверие между гражданите, гражданското общество и публичните органи и осигуряват участието на заинтересованите лица от икономическата и социалната сфера в процеса на вземане на обществени решения.

— Становище на ЕИСК SOC/526 от октомври 2016 г., в което за първи път се предлага възможността за свикване на годишен форум на организациите на гражданското общество (ОГО), на който да се обсъждат демокрацията, основните права и върховенството на закона. В SOC/627, прието през юни 2019 г. ([5]), ЕИСК отново повтори предложението си за създаване на „годишен форум на гражданското общество на равнището на ЕС относно основните права и върховенството на закона“.

— Предложение 39 на Конференцията за бъдещето на Европа, проведена в периода в периода между 2021 г. и 2022 г., в което се препоръчва „реформиране на начина на работа на Европейския съюз чрез по-добро участие на социалните партньори и организираното гражданско общество. Укрепване на съществуващите структури с цел по-добро отразяване на нуждите и очакванията на гражданите на ЕС в процеса на вземане на решения, като се има предвид тяхното значение в европейския демократичен живот. В тази рамка засилване на институционалната роля на ЕИСК и оправомощаването му като посредник и гарант на дейности, свързани с демокрацията на участието, като структурирания диалог с организациите на гражданското общество и гражданските панели“. В него също по-натам се посочва, че: „Жизнеспособното гражданско общество е от решаващо значение за демократичния живот на Европейския съюз“. В предложение № 36 се препоръчва: „Включване на организираното гражданско общество и регионалните власти, както и съществуващите структури като Европейския икономически и социален комитет (ЕИСК) и Комитета на регионите (КР), в процеса на участие на гражданите“.

— Становище на ЕИСК SOC/728 относно *„Оценка на въздействието на ЕС от гледна точка на младежта“*, която е инструмент, предназначен да засили участието на младите хора и интегрирането им в създаването на политики, основани на консултации, оценка на въздействието и мерки за смекчаване на последиците, което прави ЕИСК първата институция на ЕС, ангажирана с нейното прилагане. В ЕИСК това означава участие на представители на младите хора в изготвянето на становища. През април 2024 г. Бюрото на ЕИСК одобри методология, изготвена от групата на ЕИСК по въпросите на младежта, за извършване на оценката на въздействието на ЕС от гледна точка на младежта в ЕИСК.

— Създаването през 2017 г. на *Ad hoc* групата на ЕИСК „Европейски семестър“, която е хоризонтален орган, който укрепва и подкрепя работата, извършвана в секциите на ЕИСК. Тя акцентира върху разглеждането на предложенията на европейското гражданско общество в областта на устойчивия растеж и заетостта, като се гарантира непрекъснат принос на ЕИСК към годишния цикъл на европейския семестър.

— Становище на ЕИСК SOC/782 относно *Укрепване на гражданския диалог и демокрацията на участието в ЕС: пътят напред*, стратегическо становище относно гражданския диалог, прието през февруари 2024 г., което съдържа множество съществени елементи за създаването на стратегия за граждански диалог.

([5]) Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет и Съвета — По-нататъшно укрепване на върховенството на закона в Съюза Актуално състояние и възможни следващи действия“(COM(2019) 163 final) (ОВ C 282, 20.8.2019 г., стр. 39).

— Участието на ЕИСК в организирането или улесняването на различни приноси и платформи на гражданското общество, като например Европейския форум за миграция (ЕФМ), Платформата на заинтересованите страни в областта на кръговата икономика (заедно с Комисията) и кръглите маси за младежта. По време на изпълнението на Програмата на ООН за 2030 г. ЕИСК улесни приноса на гражданското общество към първия доброволен преглед на ЕС.

3. **Стратегия на ЕС за подкрепа, защита и овластяване на гражданското общество**

3.1. ЕИСК приветства инициативата на Европейската комисия за всеобхватна стратегия за гражданското общество и платформа на гражданското общество. Това е още по-неотложно в настоящата обстановка, в която демокрацията е застрашена, а пространството за гражданското общество се свива както в държавите членки, така и в световен мащаб. Всички ресурси в обществото трябва да бъдат мобилизирани за изграждането на устойчив ЕС, особено в условията на настоящите кризи и предвид общата геополитическа обстановка.

3.2. ЕИСК подчертава значението на стартирането на всеобхватна стратегия за гражданското общество, за да се гарантира изграждането на силно и автономно гражданско общество и да се създаде платформа на гражданското общество на равнището на ЕС, където европейските институции да могат да включат гражданското общество в едно конкретно и съдържателно сътрудничество.

3.3. ЕИСК отново изтъква значението на пълното прилагане на член 11 от Договора за ЕС, за да се допълнят настоящите разпоредби относно консултациите.

3.4. Със стратегията на ЕС за гражданското общество следва да се въведат мерки, основани на:

— безопасна и благоприятна среда за гражданското общество;

— устойчивост и независимост (чрез финансиране); и

— по-силно гражданско участие и граждански диалог (чрез структуриране и насърчаване на съществуващите механизми, а на равнището на ЕС — чрез платформа на гражданското общество, както е описано по-долу).

3.5. ЕС трябва да осигурява безопасна и благоприятна среда за гражданското общество чрез:

— насърчаване и комуникиране на ролята и специфичните характеристики на организираното гражданско общество като ключов стълб за демокрацията, сближаването, участието и социалните иновации на регионално, национално и европейско равнище;

— разработване на механизъм за защита на участниците от гражданското общество и защитниците на правата на човека в рамките на ЕС;

— укрепване на ролята на ЕИСК като център, орган, който изгражда мостове, канал и посредник за организираното гражданско общество на равнището на ЕС, както и на международно и национално равнище; и чрез

— приемане на предложението на Европейската комисия за директива относно европейските презгранични сдружения (ЕПГС) и обсъждане на разработването на подобен правен инструмент за фондациите.

3.6. ЕС трябва да насърчава устойчивостта и независимостта чрез финансиране, като гарантира, че:

— многогодишното, последователно и гъвкаво финансиране е достъпно за участниците от гражданското общество и че в многогодишната финансова рамка са предвидени подходящи ресурси;

— ОГО участват в прилагането, мониторинга и оценката на програми за финансиране, които са от значение за тях;

— се преодоляват административните, регулаторните и фискалните пречки пред достъпа до финансиране и дарения, включително през границите;

— всички закони, които засягат ОГО и техните дейности, са в пълно съответствие с правните задължения на ЕС и международните правни задължения и основните права, както и че с ОГО се провеждат консултации относно законодателните промени, които ги засягат;

— не се прилагат мерки, които ограничават достъпа до финансиране, и че не се злоупотребява с административни, правни и финансови механизми за ограничаване на общественото участие, гражданското действие или свободата на медиите;

— хората се насърчават да докладват за тормоз или нападения срещу ОГО и защитници на правата на човека, както и че тези нарушения надлежно се документират, разследват и наказателно преследват, за да се поддържа върховенството на закона;

— законите на ЕС за защита на организираното гражданско общество се прилагат правилно, включително чрез временни мерки, когато е необходимо; и че

— ОГО се подкрепят чрез устойчиво финансиране за тяхната работа и за механизмите им за изграждане на капацитет.

3.7. ЕС трябва да осигури по-силно гражданско участие и граждански диалог, като насърчава подходящите условия и определя базовите критерии, както и като насърчава структурите за диалог на всички равнища.

3.7.1. *Насърчаване на подходящите условия и определяне на базовите критерии*

3.7.1.1. Съдържателният граждански диалог изисква наличието на подходящите **условия**, за да се даде възможност на всички страни да участват, като се гарантира, че на всяка страна са предоставени ясни роли и отговорности. Той също така изисква институциите да реагират и да имат отчетност както в рамките на механизмите за диалог, така и извън тях в съответствие със стандартите, уреждащи правото на добра администрация. Гражданският диалог на европейско равнище не може да функционира правилно без наличието на добре управляван граждански диалог на национално равнище. За да се създаде благоприятна среда за ефективен и конструктивен граждански диалог, трябва да са налице определени условия. Те включват условия за изграждането на доверие, отчетност, прозрачност, както и условия, които благоприятстват участието. В Кодекса на добрите практики за гражданско участие в процеса на вземане на решения, приет на Конференцията на международните неправителствени организации на Съвета на Европа, са обобщени основните принципи и условия, които може да послужат като ръководство. ЕИСК предлага в стратегията за гражданското общество да се предоставят цели и да се определят показатели с ясни базови критерии за държавите членки и за институциите на ЕС относно гражданските пространства и гражданския диалог на национално равнище.

3.7.1.2. ЕИСК препоръчва гражданският диалог на всички равнища, включително на равнището на ЕС, да има посочените по-долу **характеристики** ([6]).

— Той трябва да бъде съдържателен. Гражданският диалог е замислен като реална и конкретна част от процеса на вземане на решения, която осигурява истински обмен и пространство за ОГО да изразят своите мнения. Той следва да бъде реален, а не просто красива фасада за демокрацията.

— Той трябва да бъде ориентиран към резултатите и да осигурява гражданско участие, както в дебатите относно целите и съдържанието на законодателните мерки и разпоредби, които засягат гражданското общество, така и по време на етапите на оценка.

— Той трябва да бъде провеждан редовно.

— Той трябва да бъде прозрачен, с публично достъпни правила и критерии за това как се избират заинтересованите страни и какво ще обхваща диалогът, и да гарантира, че организациите на гражданското общество имат достъп до цялата съответна информация.

— Той трябва да бъде легитимен. Акредитацията на ОГО трябва да се основава на реална легитимност и представителност. Организациите на гражданското общество трябва да спазват принципите на вътрешна демокрация, автономност, независимост и прозрачност, да следват модел с нестопанска цел и да работят в служба или на общите интереси, или на конкретни групи с определени интереси.

— Той трябва да позволява на всички страни да споделят идеи. Организациите на гражданското общество трябва да могат да включат собствените си инициативи и приоритети в програмите на държавите членки и европейските институции. Съвместното вземане на решения относно сроковете за провеждането на диалог може да увеличи въздействието и да предотврати проблеми с капацитета за всички страни.

([6]) Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Планиране на трансграничната енергийна инфраструктура“ (проучвателно становище по искане на белгийското председателство на Съвета на ЕС) (ОВ C, C/2024/2481, 23.4.2024 г., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj).

— Той трябва да бъде приобщаващ и представителен, особено за най-уязвимите групи. Осигуряването на Съюз на равенство означава да се гарантира, че се вземат предвид гледните точки на половете, ЛГБТИК+, мигрантите, хората с увреждания и ромите.

— Той трябва да бъде структуриран и координиран. В работата и предложенията на ОГО следва да участва координационна служба.

— Той следва да включва определен резултат и последващи действия. На европейско равнище институциите на ЕС следва да реагират на приноса на ОГО чрез публично годишно информационно табло, като подробно описват последващите действия или обясняват защо не са били предприети действия. Следва да се събират също и отзиви от участниците.

3.7.1.3. Организациите на гражданското общество следва да изразяват единна позиция, за да засилят действията си.

3.7.2. *Насърчаване и укрепване на структурите за диалог на всички равнища*

3.7.2.1. В свят, който все повече се оформя от конфликти, дезинформация и социална поляризация, ЕС трябва спешно да преосмисли ролята на гражданското общество и да засили гражданския диалог — не само като основа на институционалната легитимност, но и като жизненоважен стълб за изграждането на по-устойчива, приобщаваща и основана на участието Европа ([7]).

3.7.2.2. Една стратегия за гражданското общество следва да включва всички видове граждански диалог, включително трансверсалния диалог, вертикалния/секторния диалог и хоризонталния диалог (диалога в рамките на самото гражданско общество).

3.7.2.3. Осигуряването на по-силно гражданско участие и структуриран граждански диалог ще изисква време. Трябва да оценим съществуващите практики, да се поучим от тях и да изготвим принципи и насоки, които в крайна сметка биха могли да бъдат кодифицирани в междуинституционално споразумение относно гражданския диалог на равнището на ЕС. По тази причина ЕИСК предлага да се приеме междуинституционално споразумение относно гражданския диалог, подпомаган от ЕИСК, за да се гарантират съгласувани практики за граждански диалог във всички институции на ЕС, като се следват принципите, изброени в параграф 3.7.1 от настоящото становище.

3.7.2.4. ЕИСК е готов също така да участва проактивно в съдържателен диалог с институциите на ЕС. Той предлага Комисията да провежда годишна среща с Комитета, за да се обсъди как той прилага препоръките от становищата на ЕИСК (в допълнение към писмената обратна връзка, която ЕИСК вече получава), за да се осигури пълна обратна връзка. Европейският парламент би могъл да покани ЕИСК да участва в съответните заседания на комитета, когато дневният ред съдържа законодателни досиета или досиета относно политики, свързани с неговите становища. По подобен начин Съветът би могъл периодично да включва ЕИСК в законодателния процес, за да разглежда и обсъжда неговите препоръки.

3.7.2.5. Освен това ЕИСК предлага да се започне процес на широк диалог (описан като част от пилотен проект в параграф 4.3 от настоящото становище). Това би могло да помогне за установяването на управлението и структурата за секторен диалог надолу по веригата ([8]).

3.7.2.6. Практиките за гражданския диалог понастоящем се различават значително по отношение на тяхното качество и количество на европейско равнище. Създаването на механизми за координация между и в рамките на институциите би могло вероятно да помогне за намаляване на припокриванията и свеждане до минимум на използването на ресурси.

([7]) Център за европейски политически изследвания (CEPS), *Mapping civil dialogue in the EU institutions* („Картографиране на гражданския диалог в институциите на ЕС“), проучване, възложено от ЕИСК по искане на група „Организации на гражданското общество“.

([8]) С изключение на секторния социален диалог.

3.7.2.7. Както е посочено в ново проучване на ЕИСК ([9]), предизвикателството сега е да се гарантира, че съответните звена в институциите се придържат към основните принципи — осигуряване на достатъчно пространство за изслушване на позициите на гражданското общество и създаване на прозрачни механизми за включването на съдържателен принос в процеса на създаване на политики. Въпреки че има основания за оптимизъм, предстои да се свърши още работа. В едно междуинституционално споразумение относно граждански диалог може да бъдат определени различни роли и резултати от диалога в зависимост от ролите на участващите институции, като се започне от съществуващите механизми.

— За Съвета — европейският семестър следва да се използва в допълнение към всеки друг инструмент за непрекъснат диалог.

— За Европейския парламент — ролята на делегирания заместник-председател и способността за влияние в рамките на парламентарните групи и комисии следва да бъдат засилени.

— За Европейската комисия — усилията на делегирания комисар следва да бъдат координирани с генералните дирекции (ГД).

— За ЕИСК — ролята на Групата за връзка следва да бъде засилена.

3.7.2.8. Тези точки, които са от голямо значение, се отнасят до засилването на гражданското участие чрез овластяване на организациите на гражданското общество и създаване на структури, които подпомагат обучението и изграждането на капацитет за участие на общността. Тази стъпка е от решаващо значение за завършването на цялата стратегия по най-добрия възможен начин. ЕИСК счита, че това е фундаментална икономическа инвестиция за бъдещето на Европа.

4. **Изграждане на платформа на гражданското общество**

4.1. *Общи бележки*

4.1.1. Многообразието от участници от гражданското общество, местни инициативи, неправителствени организации и национални платформи трябва да бъде надлежно взето предвид. Без да се признаят и предвидят спецификите на всяка от тези групи, като по този начин се гарантира широко участие, платформата няма да бъде ефективна или легитимна. ЕИСК може да играе централна роля в осигуряването на тази легитимност.

4.2. *Използване на експертните познания и мрежите на ЕИСК*

4.2.1. Всеки анализ трябва да започва с проверка дали съществуват структури или институции, които биха могли и биха желали да го проведат. ЕИСК би могъл и би бил домакин на такава платформа. Предвид опита си в улесняването на диалога и консултациите, той е и в подходяща позиция да го направи. Предложения 38 и 39 на Конференцията за бъдещето на Европа изглежда подкрепят тази идея. Съгласно предложение 39 **следва да се засили „институционалната роля на ЕИСК и оправомощаването му като посредник и гарант на дейности, свързани с демокрацията на участието, като структурирания диалог с организациите на гражданското общество и гражданските панели“**.

4.2.2. Възлагането на ЕИСК на задачата да бъде домакин на тази платформа би подпомогнало правомощията, консултативните функции и работните методи на ЕИСК, позволявайки му да действа като посредник по отношение на гражданското общество. Предвид своя опит, експертни познания и мрежи, ЕИСК трябва да участва от самото начало. Тези **експертни познания** включват задълбочените познания на членовете на Комитета в съответните им области; тяхното ноу-хау за насърчаване на хармоничното развитие на политиката на ЕС; и силна представителност, тъй като членовете са официално упълномощени да вземат решения от името на тези, които представляват. Работата на Комитета е организирана така, че да осигури взаимодействие между „техническите“ или „секторните ([10])“ измерения и „по-хоризонталните“ аспекти. Този подход гарантира, че всички становища, които са изготвяни от учебни групи, съставени от членове със специализирани познания, са подкрепени с отлична техническа работа. Той също така осигурява един вид демократичен филтър в неговите постоянни секции, където повече от 100 членове обсъждат текста, което позволява повечето от становищата на Комитета да бъдат приети единодушно, отразявайки специфичния подход на Комитета за постигането на социален консенсус.

([9]) Център за европейски политически изследвания (CEPS), *Mapping civil dialogue in the EU institutions* („Картографиране на гражданския диалог в институциите на ЕС“), проучване, възложено от ЕИСК по искане на група „Организации на гражданското общество“.

([10]) Това е различно от секторния социален диалог.

4.2.3. ЕИСК има достъп до обширна и уникална мрежа. Членовете на ЕИСК имат корени в националното гражданско общество, което им позволява да допринасят за политиките на ЕС от перспективата на обикновените местни хора и да пренасят европейските дебати обратно в местните общности.

4.3. *Структура и управление на платформата на гражданското общество*

4.3.1. Въз основа на своя опит и мрежа ЕИСК предлага да се стартира **пилотен проект** в партньорство с Европейската комисия, с който да се постави началото на **широк диалог**, който да започне на ранен етап на политическата процедура. Основният акцент ще бъде върху въпроси, свързани с демокрацията, основните права и върховенството на закона, които ще бъдат обсъждани в сътрудничество с групата „ОПВЗ“ на ЕИСК. Платформата на гражданското общество ще има за цел да се разшири участието на организациите на гражданското общество, които се занимават с въпроси, свързани с демокрацията, основните права и върховенството на закона, за да се определят въпросите от особен интерес за ОГО на местно равнище и да се допринесе за докладите на ЕИСК и Европейската комисия по тези въпроси. ЕИСК предлага създаването на ръководна група в рамките на платформата, състояща се от Европейската комисия, ЕИСК и Групата за връзка, основана на модела на ЕФМ. Платформата ще допринесе за годишната конференция на ЕИСК относно върховенството на закона и основните права. Приносът от Седмицата на гражданското общество също ще допринесе за работата на платформата по начини, които ще бъдат определени от ръководната група (напр. като един ден бъде посветен на въпроси, свързани с работата на платформата).

4.3.2. Ръководната група ще отговаря за стартирането на пилотния проект и ще приеме съответните договорености за управление и участие. Следва да се доразвие конкретно предложение за процес. След неговото изпълнение тя ще направи оценка на проекта и ще предложи как той да се развива в бъдеще, за да улеснят подобни процеси на широк диалог по други ключови теми, които са от значение за гражданското общество. Всяка година ръководната група ще постига съгласие относно точните теми и срокове за проекта.

4.3.3. ЕИСК също така счита, че стратегията (включително платформата) би могла в бъдеще да допринася за:

— доклад, който трябва да се изготвя на всеки две години, относно дейностите в стратегията и всички дейности, свързани с гражданския диалог, осъществявани чрез платформата и от всяка генерална дирекция;

— създаване на годишно информационно табло, под формата на публичен форум за дискусии относно резултатите от последващите действия след диалозите; и

— годишен форум, организиран в партньорство с Европейската комисия, който би могъл да бъде част от Седмицата на гражданското общество.

4.3.4. Този пилотен проект би бил възможност за по-нататъшно надграждане и придаване на формална структура на съществуващото структурирано ангажиране с организациите на гражданското общество. ЕИСК вече е експериментирал с различни начини за установяване на системно ангажиране с организациите на гражданското общество, включително чрез: i) ЕФМ; ii) „пространствата за провеждане на срещи“, предоставени от секция „Земеделие, развитие на селските райони и околна среда“ (секция NAT) на ЕИСК, за да могат ОГО да провеждат срещи и да подготвят съвместни становища и приноси, които да бъдат включени в процесите на ЕС и международните процеси; и iii) приноса на Групата за връзка към приноса на ЕИСК към годишната работна програма на Комисията. Тези и други инициативи биха могли да станат част от пилотния проект в рамките на една единствена структура за управление (включваща Европейската комисия, ЕИСК и Групата за връзка). Тъй като се основава на съществуващи структури и инструменти, пилотният проект би могъл да бъде реализиран бързо и без забавяне. Същевременно успехът му би зависел от осигуряването на подходящи ресурси и дейности за изграждане на капацитет, насочени към организациите на гражданското общество.

4.3.5. Чрез тази платформа:

— ще се насочват диалозите (улеснявани от управляващите органи) относно демокрацията, основните права и върховенството на закона, а по-късно чрез нея ще се направляват мненията и приносът за ключови политически процеси, например за годишната работна програма на Европейската комисия;

— ще се провежда годишна конференция относно гражданския диалог, вероятно по време на Европейската седмица на гражданското общество, за да се представят и усъвършенстват проектите на препоръки заедно с всички участващи заинтересовани страни;

— ще се наблюдава гражданският диалог чрез годишно информационно табло, което ще се използва в изготвяните на всеки две години доклади относно гражданския диалог; и

— ще се допринася за междуинституционалното споразумение.

4.3.6. Европейската комисия следва да предвиди подходящи разпоредби за засилване на европейския граждански диалог на всички равнища и по-конкретно следва да осигури финансиране за разгръщането на предложения пилотен проект. Без подходящо финансиране, стратегията за гражданското общество не може да бъде изпълнена. След 2,5 години (средата на мандата на ЕИСК) ЕИСК, организациите на гражданското общество и Европейската комисия ще изготвят съвместна оценка, за да подобрят процеса и да определят следващите стъпки за развитие.

Брюксел, 17 юли 2025 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Oliver RÖPKE